Hallintojohtaja Mikko Koiranen
Suunnittelupäällikkö Jenni Leppälahti

Tarkastusvaliokunta

Valtiontalouden tarkastusviraston tilinpäätös, toimintakertomus ja kirjanpito 2017

Poimintoja pääjohtaja katsauksesta

Tarkastustyöllä vahvistamme osaltamme yhteiskunnan kykyä selviytyä, sillä tuotamme päätöksentekijän kannalta olennaista tietoa oikea-aikaisesti ja keskeiset riskitekijät ennakoiden. Uudistamme tarkastuksen suunnittelua ja tuloksista raportointia, jotta voimme tuoda tarkastus- ja asiantuntijatyömme lähemmäs tiedon hyödyntäjiä ja tarpeita, eduskuntaa ja valtionhallinnon johtoa palvellen.

Kuluneen vuoden aikana toteutimme muuton uusiin toimitiloihin ja loikan uuteen työn tekemisen arkeen. Tiedon jakaminen, vilkas ammatillinen keskustelu ja innostavat kohtaamiset yhteisissä tiloissa – niin konkreettisesti kuin virtuaalisesti – rakentavat osaltaan kykyämme sopeutua ja uudistua. Hyödyntämällä aiempaa laajemmin teknologiaa työssämme saamme enemmän aikaa dialogille ja uuden oppimiselle. Läpi työuran jatkuva oppiminen on tapamme vastata toimintaympäristön muutoksiin ja tarkastusalan vaatimuksiin.

Keskushallinnon uudistamistyö, maakuntauudistus ja järjestelmäuudistukset, muokkaavat virkamiestyön rakenteita. Muutosvaiheissa riskisyys kasvaa ja siten tarkastus- ja valvontatarve lisääntyvät. Olemmekin kohdistaneet tarkastustamme valtionhallinnon potentiaaliin toimeenpanna rakenteellisia uudistuksia ja ohjata poikkihallinnollisia kokonaisuuksia.

Vuoden 2017 aikana olemme luoneet data-analytiikkastrategian, joka linjaa data-analytiikan kehittämistä virastossa lähivuosina. Data-analytiikkaa tullaan käyttämään entistä enemmän tarkastusten suunnittelussa, tarkastuksissa ja raportoinnissa. Jatkossa käytämme laajemmin avointa dataa, Big Dataa ja ei-rakenteista dataa sekä hyödynnämme uusia datan keräämisen ja analysoinnin ratkaisuja.

Monikansalliset verkostot mahdollistavat hyvien käytänteiden jakamisen ja innovaatioiden hallitun tuomisen tarkastustyöhömme. Data-analytiikan kehittämisessä ja tarkastusprosessien automatisoinnissa ammatillinen vertaistuki on tärkeää. Kattojärjestömme INTOSAIn kautta olemme valmistelleet myös Yhdistyneiden kansakuntien kestävän kehityksen tavoitteiden kansallisen toimeenpanon tarkastamista.

Vaikuttavuus- ja tulostavoitteet

Tarkastusviraston vaikuttavuus- ja tulostavoitteiden toteutumisen ja vaikuttavuuden arvioinnin perusteella ulkoiset tulostavoitteemme ovat toteutuneet hyvin ja vaikutamme merkittävästi näillä alueilla.

1. Vaikutamme merkittävästi tuottamalla päätöksentekijöille toiminnan kehittämiseen ajankohtaista tietoa ja olennaista tarkastus- ja valvontatietoa. Vuonna 2017 sidosryhmille tehdyn palautekyselyn vastausten mukaan tarkastusviraston tarkastuksista on saatu toiminnan kehittämiseen ajankohtaistaja olennaista tietoa.

2. Tarkastusvirastona toimintamme on vaikuttanut merkittävästi siihen, että valtion taloudenhoidossa noudatetaan lakia ja eduskunnan päätöksiä, erityisesti valtion talousarviota ja hyvän hallinnon periaatteita. Tavoite on toteutunut hyvin. Tarkastusviraston suorittamalla tilintarkastuksella ja laillisuustarkastuksella vaikutetaan siihen, että talouden hoidossa noudatetaan lakia ja eduskunnan

päätöksiä. Tuloksellisuustarkastuksen ja finanssipolitiikan tarkastuksen yksikön arvioinnin mukaan sen tarkastustoiminnan vaikutus on usein lähtökohtaisesti välillinen.

3. Tarkastusvirastona toimintamme on vaikuttanut merkittävästi julkisen talouden ja hallinnon kestävään uudistamiseen. Tuloksellisuustarkastusten vaikutus on useimmiten välillinen siten, että tarkastuksen tuloksilla luodaan edellytyksiä hallinnon kestävään uudistumiseen.

4. Tarkastuskohteiden palaute tarkastuksen aikaisesta vuorovaikutuksesta on hyvää. Palautekyselyn (2017) mukaan tarkastus- ja valvontaprosessi koetaan hyvin tiedotetuksi ja yhteistyö tarkastajien kanssa toimivaksi. Lisätietoa kaivataan lähinnä tarkastuksessa käytettävistä menetelmistä ja kriteereistä.

Sisäiset tulostavoitteemme ovat toteutuneet hyvin ja melko hyvin.

5. Tarkastuksen kohteeksi valitut aiheet käsitellään valtiontaloudellisesta näkökulmasta. Tavoite on toteutunut melko hyvin.

6. Johtopäätökset ja kannanotot perustuvat systemaattisesti sovellettuihin laadullisiin ja määrällisiin tiedonmuodostusmenetelmiin. Tavoite on toteutunut hyvin.

7. Vuoden 2017 ParTy-avainlukujen kokonaistulos hieman alle tutkimuksessa käytettävän vertailuryhmän tason.

8. Sairauspoissaolojen määrä (6,6 pv/htv) alitti selvästi valtionhallinnon yleisen tason (8,4 pv/htv). Sairauspoissaolot lisääntyivät tarkastusvirastossa edellisvuoteen verrattuna 49 prosentilla.

9. Osaamisen kehittämiseen käytetty aika alittaa tavoitetilan. Vuonna 2017 käytettiin koulutukseen 6,3 htp/htv.

10. Osaamistasoindeksin kokonaiskeskiarvoksi saatiin 7,85 (asteikko 1–10). Osaamistasoindeksi (osaamistaso) on kehittynyt myönteisesti, kun se edellisenä vuonna oli 7,41.

11. Tilintarkastukset valmistuivat yksikön suunnitelmassa määriteltyyn määräaikaan mennessä. Tuloksellisuustarkastusten, finanssipolitiikan tarkastusten ja laillisuustarkastusten osalta asettuja tavoitteita saavutettu siten, että ne olisivat valmistuneet suunnitellussa määräajassa tai tarkastusten toteutuneet htp:t eivät ylitä tarkastuksen aloittamiseksi tehdyn suunnitelman htp:ä. Ylittävien htp:n määrät ovat kuitenkin huomattavasti pienentyneet edellisvuoteen nähden ja tältä osin on tapahtunut myönteistä kehitystä.

Tarkastusviraston toiminta osaltaan ylläpitää perusteltua luottamusta valtiontalouden hyvään hoitoon ja yleensä hallituksen ja valtionhallinnon toimintaan. Tarkastuksen yhtenä tavoitteena on vastuullistaa hallintoa hyvään taloudenhoitoon. Tarkastusviraston kyky edistää kansalaisten luottamusta valtionhallintoon ja valtiontalouteen pohjautuu viraston hyvään maineeseen. Vaali- ja puoluerahoituksen laillisuusvalvonta toteuttaa kansalaisten oikeutta saada tietää ja arvioida puolueiden ja julkisissa luottamustehtävissä toimivien taloudellisia sidonnaisuuksia.

Varmentamalla hallinnon tilivelvollisuuden toteutumista tarkastusvirasto vahvistaa kansalaisten odotuksia hyvästä ja tuloksellisesta taloudenhoidosta. Tarkastustiedon avulla kansalaisilla on myös mahdollisuus itse arvioida valtion viranomaisten toimintaa ja sen tuloksia.

Viestintätoiminto tukee viraston vaikuttavuutta ja ydintehtäviä sekä kehittää ja ylläpitää viestintäkanavia. Lisäksi viestintätoiminto tukee viraston yksiköitä sidosryhmä- ja työyhteisöviestinnän kehittämisessä perehdyttämällä, kouluttamalla ja osallistumalla työryhmiin.

Toiminnan tuottavuus, taloudellisuus ja tehokkuus

Strategisten taloudellisuustavoitteiden saavuttamista ja määrärahatason sopeuttamista varten tarkastusvirasto on käynnistänyt vuonna 2010 vakaus- ja tehokkuusohjelman, jonka avulla on ollut tarkoitus varmistua ennakolta viraston kilpailukyvystä ja turvata tarkastustoiminnan tarkoituksenmukaiset toimintaedellytykset ennen ulkoista pakkoa. Vakaus- ja tehokkuusohjelma käynnistettiin, jotta tarkastusvirasto voisi kestävällä tavalla vastata eduskunnan odotuksiin eduskunnan henkilöstösäästöistä. Vakaus- ja tehokkuusohjelma koskettaa erityisesti henkilöstöresursseja, sillä henkilöstökulut ovat noin 80 prosenttia tarkastusviraston toiminnan kokonaiskuluista. Suoritepäivän hinnalla mitattuna tarkastusviraston toiminnallinen tehokkuus on parantunut jatkuvasti vakaus- ja tehokkuusohjelman käynnistämisen ja tarkastusviraston siihen sisältyvien toimenpiteiden avulla. Suoritepäivän hinta on laskenut vuodesta 2010 vuoteen 2017 verrattuna 11,7 %.

Ulkoisille suoritteille käytetyn työajan määrä laski 2,8 prosenttia edellisen vuoden 22 003 henkilötyöpäivästä kertomusvuoden 21 383 henkilötyöpäivään.

Tarkastusviraston ulkoisten suoritteiden hinta henkilötyöpäivää kohden nousi vuoden 2016 yhteensä 689 eurosta kertomusvuoden 703 euroon. Ulkoisen suoritepäivän hinta nousi siten 2 prosenttia. Viraston toiminnan kustannukset laskivat 0,9 prosentilla edelliseen vuoteen verrattuna.

Tarkastusvirasto on saanut uusia tehtäviä ilman, että virastolle olisi osoitettu lisämäärärahoja näiden tehtävien hoitamiseen. Tarkastusviraston toimintamenoihin osoitetut määrärahat ovat vuodesta 2012 – 2017 olleet samalla tasolla 15 307 000 – 15 460 000 euroa. Vuoden 2017 määräraha on 13 325 000 euroa, joten se alempi kuin aiemmat määrärahat.

Tuotto- ja kululaskelma

Tarkastusviraston toiminnan kulut laskivat vuoteen 2016 verrattuna 1,6 prosenttia. Tarkastusviraston kuluista vuonna 2017 oli henkilöstökuluja 74,4 prosenttia (76,5 % v. 2016). Henkilöstökulut laskivat 4,2 prosenttia (5,5 % v. 2016). Henkilöstökulujen jälkeen seuraavaksi suurimmat kuluerät olivat palvelujen ostot 11,7 prosenttia ja vuokrat 6,4 prosenttia.

Tase

Tarkastusviraston taseessa ei ole olennaisia muutoksia edelliseen vuoteen 2016 verrattuna

Lausunto tilinpäätöksestä ja toimintakertomuksesta

Eduskunnan tilintarkastajat ovat lausunnossaan esittäneet, että tarkastusviraston tilinpäätös ja toimintakertomus antavat viraston tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti oikeat ja riittävät tiedot tarkastusviraston toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat ristiriidattomia.